

Till: Socialnämnden
Socialchefen
Kommunstyrelsens

ordförande

Ekerö 29 juni 2018

Lägesrapport kvarboende/EBO

Ekerö kommun och föreningen *Välkommen till Mälaröarna* samarbetar kring kvarboende för ensamkommande som blivit 18 år och inte fått slutligt beslut på sin ansökan om uppehållstillstånd.

- Under februari - juni har vi kontakt med 28 ungdomar som bor/bott inackorderade. Av dessa ligger 19 inom ramen för samarbetet med kommunen.
- Alla har haft en tryggare tillvaro här med mer skolgång jämfört med alla andra alternativ.
- Få av ungdomarna har slutligt besked i sina ansökningar om uppehållstillstånd.
- Flera kommer att få tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier i höst. Vi slussar in dem i reguljära offentliga system. Vi finns kvar som stöd.
- Alla kommer inte att fått slutliga besked i sina asylärenden under 2018. Vi vill samarbeta med kommunen om kvarboende 2019.
- Det utbetalade föreningsbidraget 335 tkr beräknas räcka till slutet av september enligt plan.
- Det är stor osäkerhet i hur många som behöver kvarboende under hösten - vintern. Antalet kan öka om fler skrivs ut från socialtjänstens vård och antalet kan minska med beviljade tillstånd och återresor.
- Vi bedömer nu att den planerade utbetalningen på 125 tkr kommer att räcka året ut. Vi återkommer om vi ser större avvikelse.
- Riksdagen har beslutat om ytterligare ett bidrag för kvarboende, 524 tkr. Vi ansöker *inte* om dessa medel för

2018. De bör användas för målgruppen i kommunal regi och kvarboende 2019.

- Vi ber att få återkomma med ansökan om bidrag för kvarboende under 2019.

Bakgrund

Ensamkommande som är kvar i asylprocess när de blir 18 år hänvisas normalt till Migrationsverkets anläggningsboenden. Den som ordnar *eget boende*, EBO, kan bosätta sig själv.

I Ekerö bor samtliga ungdomar kvar, inackorderade i värdfamiljer. De fortsätter skolan, behåller sociala kontakter med kamrater, viktiga vuxna och föreningslivet. De första flyttade in i privathushåll i november 2016.

Inackorderingen är en volontär insats för att överbrygga de brister som finns i de offentliga systemen. Värdfamiljerna är organiserade i *Mälaröarnas EBO-grupp*, en del av föreningen *Välkommen till Mälaröarna*. Arbetet bedrivs i organiserad form sedan april 2017.

Sedan 1 februari 2018 finns ett samarbete med Ekerö kommun som förmedlar vidare en del av statliga engångsbidrag avsett för den här målgruppen.

Hur bedrivs arbetet?

Ungdomarna bor inackorderade i värdfamiljer. Mälaröarnas EBO-grupp har utvecklats till en stödgrupp för värdfamiljerna. I den finns också några (f.d.) gode män och några enstaka personer med stort engagemang och kunskap.

Värdfamiljerna har gått in i åtagandet att "låna ut ett rum". För en del stannar det där, och det är gott så. En del ungdomar vill heller inte ha mer. Dessa ungdomar får mer kontakt direkt med EBO-gruppen. I andra änden finns de som i praktiken nästan är adopterade och får ett familjeliknande stöd.

Vi samarbetar nära med liknande volontärgrupper i storstockholm. I samarbetet utbyter vi erfarenheter och hjälper

ungdomar som riskera att hamna mellan
volontärorganisationerna.

Samarbetet med Ekerö kommun

Målgruppen är ungdomar som kom som ensamkommande, barn utan vårdnadshavare, blivit 18 år, söker uppehållstillstånd, bor i Ekerö kommun och har en ordnad skolgång.

Uppdraget från kommunen omfattar delfinansiering av:

- omkostnader för målgruppens boenden,
- stödande verksamhet till personer i föreningen som stöttar målgruppen,
- stödja målgruppens skolgång, och
- främja målgruppens sociala situation.

Föreningen ska senast 2018-06-30 skriftligen inkomma med en lägesrapport över den bedrivna verksamheten, hur många personer ur målgruppen som föreningen har kontakt med och hur mycket pengar som förbrukats samt underlag för beslut om ytterligare ersättning.

Målgruppen

Vi verkar gentemot en större målgrupp, där en del ungdomar har bott inackorderade och fått uppehållstillstånd, flyttat ut från kommunen, ännu inte fått sitt första asylbeslut eller tyvärr inte ha en ordnad skolgång. För den större målgruppen är gränserna lite mjukare, ungefär 28 personer under februari - juni.

För den kommunfinansierade mindre målgruppen har vi nu juni kontakt med 19 ungdomar.

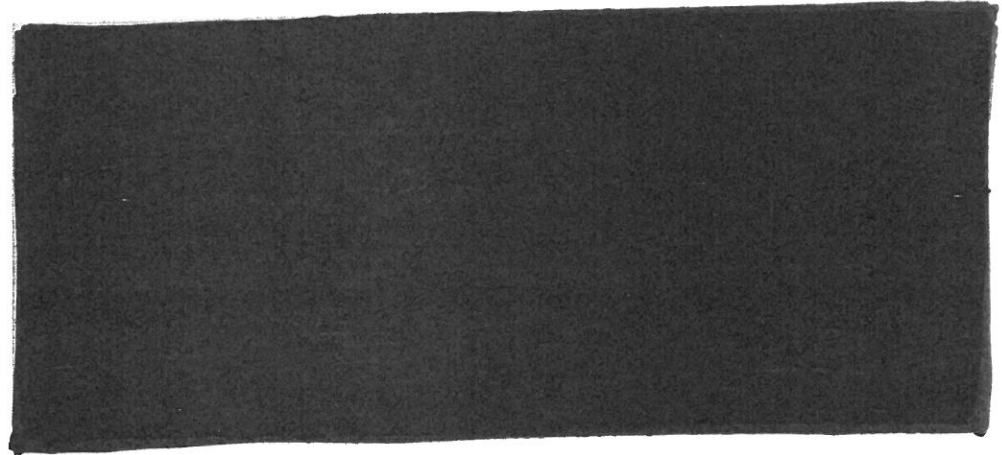
Målgruppens boende

Vad vi vet så har samtliga asylsökande ungdomar som blivit utskrivna från socialtjänstens insats vid 18-årsdag eller åldersuppskrivning kunnat bo kvar om de velat, sedan februari 2017.

Vi stödjer de som har koppling till Ekerö och bor här, oavsett vilken kommun de anvisades till.

Under samarbetsperioden har två ungdomar som bott här flyttat till en grannkommun, för att det passar dem bättre. Vi uppmanar inte till flytt över kommungränserna, det kan ibland ställa till strul med skolgången.

Den absolut största delen av det kommunala föreningsbidraget har gått just till boendet.

Vi efterlyser rum och värdfamiljer genom öppna väl synliga efterlysningar på Facebook. Vi har ett stort stöd bland privatpersoner och civilsamhälle som ger efterlysningarna stor synlighet.

Främja målgruppens sociala situation

Ungdomarna är oroliga över sin framtid, om de får stanna i Sverige. De är skilda från sina familjer. De flesta har symptom på posttraumatisk stress, förvärvat i hemlandet och/eller under resan hit, och förstärkt av ovissheten i Sverige. En del skickar från och till ut suicidala signaler. Detta är känt sedan de här ungdomarna var i kommunal vård och det är känt på nationell nivå.

Det vi kan bidra med är att:

- Se till att ungdomarna bor i en trygg miljö med vuxna svenskar.
- Bidra med en känsla av sammanhang i vad som händer i asylärende och skolgång.
- På individuell basis hjälpa dem att få hjälp av ungdomsmottagning, skolkurator, stödgrupper, BUP, ... när de mår dåligt.
- Hjälpa dem att komma in i föreningar, få läxhjälp, komma till språkkaféer.

Kajakpaddling i samarbete med Friluftsförbundet.

Vi försöker verka genom värdfamiljerna och undviker att fösa ihop ungdomarna i ett kollektiv baserat på att de saknar

uppehållstillstånd. De har svenska och utländska vänner med eller utan svenskt medborgarskap eller uppehållstillstånd.

Väldigt mycket av det sociala stödet får ungdomarna "på köpet" genom att bo hemma hos en etablerad familj och gå i skola.

- Vi är mycket oroad av att tillgången till narkotika och nyttjandet på Mäläröarna. Vi vill jobba för att fortsätta hålla drogerna borta från dessa ungdomar, gärna i samarbete med socialkontoret.

Främja målgruppens skolgång

Ungefär två tredjedelar av ungdomarna har gått språkintröduktion på Individuella gymnasiet (IVG) i Ekerö. Övriga i gymnasieskolor i grannkommuner eller folkhögskolor. Det är mycket stor spännvidd: från språkintröduktionens ingångsnivå till högskoleförberedande nationellt gymnasieprogram.

I kontakter med IVG och andra skola är det tydligt att det stora problem som finns är oron över om man får stanna i Sverige och vilshenheten över hur skolsystemet ser ut. Det är svårare att förstå skolsystemet än man kan vänta sig. Möjligheten till uppehållstillstånd kan bero på skolgången och rätten till skolgång kan bero på läget i asyl- och tillståndsproucesserna.

Flera av ungdomarna har tidigare upplevt Moment 22-situationer där kombinationen av asylsökande (ej folkbokförd utlänning) och fyllt 18 år eller blivit uppskriven i ålder av Migrationsverket grusat studieplaner.

- Konkret har vi blivit ombedda av IVG att jobba på närvaron i skolan. Vi har inte gjort någon formell uppföljning men ser en rejäl förbättring.
- Värdfamiljerna utbyter kunskap och erfarenheter om hur det funkar att gå på språkintröduktion, söka sig till yrkesintröduktionsprogram eller nationellt program.
- En handfull av ungdomarna bör nu vara behöriga till nationellt gymnasieprogram till höstterminen. Kommunen är inte skyldig att låta asylsökande (ej folkbokförda) som

blivit 18 år påbörja en ny utbildning (nationellt program) men får göra det. Vi uppvaktade Barn- och utbildningsförvaltningen om detta. Förvaltningen lämnade ett förslag att ungdomarna ska få påbörja nationellt gymnasieprogram till Barn- och utbildningsnämnden. Nämnden tog ett positivt beslut 13 juni.

Bland eleverna på IVG ser vi en frustration över att inte förstå skolsystemet och inte ta sig framåt. Det här gäller ännu mer för de ungdomar som har uppehållstillstånd, där kommunen har ett ansvar:

- Som ny i Sverige räcker inte skolans studie- och yrkesvägledning för att förstå skolsystemet, planera sin studie- och yrkeskarriär. Den som har gått i skolan F-9 växer in i hur skolsystemet fungerar och vilka val som ska göras vid olika tillfällen. De här ungdomarna saknar det. Det gäller särskilt ungdomarna på HVB och i träningslägenhet som inte kan diskutera det här vid köksbordet.
- Vi ser att de ensamkommande som går på IVG har svårare att bli behöriga till nationellt gymnasieprogram jämfört med de som helt eller delvis studerat på högstadieskolorna. Grundproblemet är att IVG inte kan erbjuda alla grundskoleämnena och det blir då svårare att få ihop åtta godkända ämnen som behövs.

Stödja de som stöttar målgruppen

Vi har organiserat stödet till värdfamiljerna i EBO-gruppen som har kontakt över nätet och de som vill träffas varannan vecka. Där delar vi erfarenheter. Typiska frågeställningar är skola, asylrätt, psykosociala och praktiska frågeställningar.

Vi har samarbetat med BRIS kring föreläsningar om psykisk hälsa och Flyktinggruppernas riksråd (FARR) om asylrätt.

I värdfamiljerna finns oro över ungdomarnas situation, om grabben som bor hemma hos en kommer att få stanna. Som en första nivå av stöttar vi varandra i EBO-gruppen. Vi har inventerat

vilket stöd som finns hos vårdcentral och kyrkorna som en nästa nivå och är förberedda om specifikt stöd behöver hyras in.

Boendeprognos för hösten

Vi vet inte hur länge det kommer att behövas kvarboende i volontär inackordering. Helt klart är att det kommer att behövas en bit in under 2019.

- Väntetiden varierar stort, typiskt: asylutredning Migrationsverket 24 månader, överklagande migrationsdomstol 6-9 månader, överklagande Migrationsöverdomstolen 1-2 månader. Ett extremfall är en 17-åring i Ekerö kommun som efter 32 månader ännu är kvar i den initiala asylutredningen.
- En stor del, cirka 16 stycken, kommer att omfattas av den nya lagen om tillfälligt uppehållstillstånd (TUT) för gymnasiestudier. Handläggningen ska vara snabb, upp till fyra-fem månader, men det formella beslutet tas efter nästa beslut i asylprocessen.
- För en del som får utvisningsbeslut ska Migrationsverket pröva om det finns verkställighetshinder för utvisning. Det kan vara omständigheter i hemlandet (t.ex. säkerhetsläget) eller här (t.ex. nya vägledande domar). En handfull väntar på sådan prövning. I väntan så har de status som asylsökande (LMA). Genomströmningen är så långsam så vi inte vet hur lång tid vi kan förvänta oss att det tar. En av ungdomarna har väntat i tio månader.
- Också den som vill återvända kan få vänta länge. En ungdom hade avsikten för ett år sedan att återvända. På grund av skandalös hantering av Migrationsverket sitter den ungdomen i förvar sedan flera månader. Han vill åka till hemlandet men får inte åka själv. Myndigheterna har inte kapacitet att skicka hem honom.
- I Migrationsverkets mottagningssystem finns nio minderåriga barn utan vårdnadshavare i Ekerö. De bor i HVB eller familjehem. De kan potentiellt skrivas ut från socialtjänstens vård av sina anvisningskommuner och därmed behöva hjälp med kvarboende.

Län	Kommunnamn	Antal individer
STOCKHOLMS LÄN	BOTKYRKA	20
	DANDERYD	10
	EKERÖ	9
	HANINGE	25
	HUDDINGE	31
	JÄRFÄLLA	21

Migrationsverkets mottagningssystem 2018-06-01. Barn utan vårdnadshavare, minderåriga asylsökande eller minderåriga med avslag. Bor i HVB eller familjehem. Barnen vara anvisade till Ekerö eller annan kommun.

- Ungefär 16 ungdomar beräknas få uppehållstillstånd för gymnasiestudier. De ska in i de reguljära offentliga systemen. Vi guidar dem till socialtjänsten och hjälper dem att leta bostad.

Finansiering

I kvarboendesamarbetet fick föreningen *Välkommen till Mälaröarna* ett föreningsbidrag på 335 tkr för perioden februari - september. Av dessa är cirka 187 tkr är nyttjade 2018-06-30. Nästan hela beloppet har gått till boendekostnader. Föreningen hyr rum hos värdfamiljerna som ungdomarna får bo i. Beloppet beräknas räcka lagom till slutet av september.

I överenskommelsen planeras en utbetalning av 125 tkr för oktober - december. Vi bedömer att beloppet är rimligt. Prognosen för antalet kvarboende i asylprocess är osäker. Vi räknar med kostnader för stöd till värdfamiljerna i samband med utvisningsbeslut.

Riksdagen har beslutat om ytterligare stöd till kommunerna för ensamkommande som blivit 18 år. Ekerö kommuns andel är 524 tkr. Pengarna är inte villkorade och ska inte återrapporteras.

Vår verksamhet är finansierad under året, vi ansöker inte om dessa 524 tkr.

→ Vi ber att få återkomma mot slutet av året med ansökan om föreningsbidrag för kvarboende 2019.

I övrigt anser vi att medlen gör större nytta för målgruppen, ensamkommande som bor här och inte hade uppehållstillstånd på 18-årsdagen, i kommunal regi.

Vi ser med glädje att staten ger en bra finansiering för de ungdomar som får uppehållstillstånd för gymnasiestudier, 133 200 kronor för startkostnader och sedan 750 kronor per dygn.

För *Välkommen till Mälaröarna* / *Mälaröarnas EBO-grupp*

Stefan Pettersson

0733-12 55 55

stefan.pettersson@lumano.se